

ČESKÁ ASTRONOMICKÁ SPOLEČNOST

sekretariát: Astronomický ústav AV ČR, Boční II / 1401, 141 31 Praha 4
tel. 267 103 040, info@astro.cz

ASTRONOMICKÝ ÚSTAV AV ČR

Fričova 298, 251 65 Ondřejov

Tiskové prohlášení České astronomické společnosti a Astronomického ústavu AV ČR číslo 90 z 15. 11. 2006

Zvýšená aktivita meteorického roje Leonid v roce 2006

Noční obloha se pravidelně kolem 17. listopadu stává jevištěm pro nejmenší částičky periodické komety 55P/Tempel-Tuttle. Zdánlivě se tak v těchto dnech ze souhvězdí Lva (lat. Leo) rozlétají meteory, které označujeme jako Leonidy. Díky poslednímu návratu jejich mateřské komety v roce 1998 jsme mohli zažít v roce 1999 a dalších letech vysokou aktivitu tohoto kometárního „odpadu“, který protíná dráhu naší Země a setkává se pravidelně s naší atmosférou. V tomto roce předpokládáme, že nastane obvyklé maximum 17. 11. v 17:45 SEČ, kdy ale nebude pozorování meteorů z tohoto radiantu možné, protože bude pro nás skrytý hluboko pod obzorem. Těšit se však můžeme na mimořádné podružné maximum dne 19. 11. kolem 5:45 SEČ, v ranních hodinách bychom mohli spatřit spršku až 100 meteorů za hodinu.

Kometa 55P/Tempel-Tuttle obíhá kolem Slunce s periodou 33 let a při každém návratu doplní do okolí své dráhy nový „mladý“ materiál. Tato různě stará vlákna částic se pak postupně dostávají i do blízkosti Země a při srážce těchto meteoroidů s horními vrstvami atmosféry ve výšce přibližně 100 km v ní obvykle krátce zazáří a odpaří se. Střetávací rychlost je velmi vysoká – pohybuje se kolem 71 km/s a průměrně lze spatřit okolo 30 meteorů za hodinu. Kometu nezávisle objevili William Tempel v prosinci 1865 a Horace Tuttle v lednu 1866, na základě dalších pozorování byla kometa identifikována s kometami pozorovanými při předchozích návratech v letech 1366 a 1699.

Mimořádná maxima meteorického roje nastala 12.-13.11.1833 (~2000 met./hod.), 13.-14.11.1866 (2000-5000 met./hod.), doslova meteorický déšť mohli pozorovat v USA dne 17.11.1966, na obloze se po přepočtu dalo zaregistrovat přibližně 144 000 meteorů za hodinu!

Při návratu komety ke Slunci v roce 1932 (tedy před dvěma návraty komety) vzniklo vlákno částic, které potká naše planeta v ranních hodinách 19. 11. 2006. Na základě předpovědi Davida Ashera a Jeremie Vaubaillona se pro pozorovatele v západní Evropě, Africe a na východě severní a jižní Ameriky může naskytnout mimořádná podívaná mezi 5:45 – 5:55 SEČ, frekvence by se mohla pohybovat kolem 100 meteorů za hodinu. Předpověď přesného okamžiku tak ostré maximální aktivity je však nejistá.

Šanci mají i pozorovatelé ze střední Evropy, i když astronomická noc trvá jen do 5:28 SEČ. Pozorovat se dá i za astronomického a nautického soumraku, který přejde od 5:59 SEČ do občanského soumraku (svítání), Slunce vyjde v 7:19 SEČ. Měsíc je den před novoluním a tak nebude na obloze vůbec rušit. Radiant roje vychází nad obzor již před 23. hodinou, celé souhvězdí Lva se na obloze objeví hodinu po půlnoci. Vpravo od nejjasnější hvězdy Regulus (jasnost +1,4 mag) v souhvězdí Lva lze dobře pozorovat i planetu Saturn (jasnost +0,5 mag).

Pozorování je vhodné začít hodinu před předpovězeným maximem, tedy od 4:45 SEČ. Spatříte-li velmi jasný meteor (tedy bolid o jasnosti -4 mag či jasnější), pokuste se zaznamenat si přesný čas úkazu, jeho dráhu na obloze, místo a další okolnosti pozorování. O tyto údaje má zájem Astronomický ústav AV ČR v Ondřejově, na záznam Vašeho pozorování použijte Formulář pro hlášení bolidů na www.asu.cas.cz/cesky.

Přeji nám všem umoudřenou oblačnost a doufám, že nás nepřekvapí ani ranní mlhy. Atraktivní pozorování létavic za mrazivého svítání se přece jen tak často nezažije.

Ivo Míček
místopředseda Společnosti pro meziplanetární hmotu

Motto:

*Spatřil jsem kometu, oblohou letěla
(Jaromír Nohavica)*

Fotografická soutěž „Moje vánoční kometa...“

Společnost pro meziplanetární hmotu (SMPH) ve spolupráci s Českou astronomickou společností (ČAS) a Sekcí pro mládež ČAS vyhlašuje **druhý ročník fotografické soutěže** „Moje vánoční kometa...“ se zaměřením na popularizaci nejznámějšího představitele meziplanetární hmoty ve Sluneční soustavě a ve snaze přinést do předvánočního ruchu trochu klidu a soustředění při zachycení symbolu vánoc ve všech podobách - odborných, uměleckých a lidských vůbec.

Soutěž je určena pro všechny fotografy a výtvarníky-fotografy bez rozdílu věku. Uzávěrka této soutěže je 6.1.2007 a vyhlášení výsledků proběhne po zhodnocení porotou dne 19.1.2007.

Pro zařazení fotografií do soutěže je rozhodující datum odeslání e-mailu se snímky, a to nejpozději 6.1.2007 ve 23:59:59 SEČ na adresu soutez@astro.cz.

Kategorie snímků:

Kometa – součást Sluneční soustavy

Snímky komet získané pro astronomické účely – odborné i popularizační, zde nesmí být použita fotomontáž!

Kometa inspirující

Kometa jako znamení a inspirace, vánoční symbol i kýč.

Moje vánoční kometa ...

aneb ...co není jasné ze snímku doplňte komentářem! Váš smysl pro humor ve spojení se symbolem vánoc a vše co je mimo kategorii 1 a 2.

Vánoční hvězda dětskýma očima

Kategorie pro děti – od komety na obloze přes vánoční hvězdy kolem nás až po vlastní výtvar (kresbu, keramiku, výrobek z modelíny,...), výrobek je však potřeba nafotografovat.

Podmínky soutěže:

Zasláním snímků, jejichž autorem jste vy nebo osoba, která Vám dala právo nakládat s jejími autorskými právy, souhlasíte se zveřejněním fotografie a s pravidly fotografické soutěže.

Od jednoho autora očekáváme maximálně 3 snímky ve formátu jpg, jejich jednotlivá velikost nesmí překročit 5 MB. Do soutěže nebudou zařazeny snímky zaslané na disketě, CD či DVD a klasické fotografie.

Každý účastník uvede své jméno, věk, adresu, kontaktní telefon či e-mail, datum, místo a případně další okolnosti pořízení snímku a jeho kategorii. Dále uvede rozsah použitých (počítačových) úprav a též parametry přístroje (např. u skenovaných předloh bez EXIF informace). Zároveň tak dobrovolně vyjadřuje souhlas se zpracováním osobních údajů podle zákona č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a souhlasí se zveřejněním svého jména ve sdělovacích prostředcích a na internetových stránkách soutěže.

Organizátoři soutěže si vyhrazují právo vyřadit ze soutěže snímky neodpovídající vyhlášeným kategoriím. Přijetí snímků do soutěže bude potvrzeno na e-mail odesílatele.

Všechny snímky budou zveřejněny na stránkách <http://smph.astro.cz/soutez/>, na adrese http://www.astro.cz/galerie/v/projekty/moje_vanocni_kometa/2005 lze najít snímky prvního ročníku soutěže. Každá kategorie bude oceněna na prvních třech místech, porota si vyhrazuje právo neudělit pořadí.

Zaslané snímky zůstávají k dispozici SMPH a ČAS a mohou být s uvedením patřičných autorských údajů dále zveřejněny při propagaci a popularizaci astronomie, autor může snímky používat i nadále – tím autorská práva zůstávají nedotčena.

Výsledky budou uveřejněny na internetových stránkách soutěže a na www.astro.cz, výherci budou vyrozuměni podle uvedeného kontaktu.

Za pořádající:

Pavel Suchan, místopředseda ČAS

Tomáš Bezouška, místopředseda Sekce pro mládež ČAS

Ivo Míček, místopředseda SMPH.

Česká astronomická společnost (ČAS) vydává od května 1998 tisková prohlášení o aktuálních astronomických událostech a událostech s astronomií souvisejících. Počínaje tiskovým prohlášením č. 67 ze dne 23.10.2004 jsou některá tisková prohlášení vydávána jako společná s Astronomickým ústavem Akademie věd ČR. Archiv tiskových prohlášení lze najít na Internetu na adrese <http://www.astro.cz/cz/download/>. S technickými a organizačními záležitostmi ohledně tiskových prohlášení se obraťte na tiskového tajemníka ČAS Pavla Suchana na adrese Astronomický ústav AV ČR, Boční II/1401, 141 31 Praha 4, tel.: 267 103 040, fax: 272 769 023, e-mail: suchan@astro.cz.